

อารยธรรมกรีกและโรมัน

อารยธรรมอียิปต์

- ศูนย์กลางของอารยธรรมดั้งเดิมอยู่ที่เกาะครีต (Crete) มีการขุดพบซากเมืองคนอสซุส ซึ่งมีลักษณะเป็นสังคมเมืองที่เจริญแล้วเรียกว่าวัฒนธรรมมีโนน (Minoan)
- ไฮโนริก ซลิมันน์ขุดพบซากเมืองทรอยซึ่งพังทับถมกันถึง ๕ ชั้น ทรอยเคยเป็นศูนย์กลางของการค้าขายในตะวันออกไกล ได้รับความเจริญมาจากเกาะครีต

ระบบนครรัฐกรีก

นครรัฐกรีก (City State) เป็นหน่วยทางการเมืองที่มีอธิปไตยอย่างสมบูรณ์ กรีกเรียกนครรัฐของตนเองว่า โพลิส (Polis แปลว่า ป้อม ค่าย หรือที่ปลอดภัยจากศัตรู)

นครรัฐสำคัญของกรีก

- เอเธนส์
- สปาร์ตา
- มาซีโดเนีย

วิวัฒนาการทางการเมือง

- ราชาธิปไตย (Monarchy)
- คณาธิปไตย (Oligarchy)
- ธนาธิปไตย (Timocracy)
- ทระราชย์ (Tyranny)
- ประชาธิปไตย (Democracy)

อารยธรรมเฮลเลนิสติก

- พระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราชทรงทำสงคราม โคนอำนาจเปอร์เซียลง และทำความพยายามรวมลักษณะที่ดีของชีวิตแบบตะวันตก (กรีก) เข้ากับลักษณะที่ดีแบบตะวันออก (เปอร์เซีย) ปัจจุบันเราเรียกอารยธรรมที่เกิดจากการผสมนี้ว่า เฮลเลนิสติก เพื่อให้แตกต่างจากอารยธรรมกรีกบริสุทธิ์ซึ่งเรียกว่า เฮเลนิก

ความเจริญด้านศาสนาและปรัชญา

กรีกได้ชื่อว่าเป็นผู้ให้กำเนิดวิชาปรัชญาแก่โลกตะวันตก นักปรัชญาที่สำคัญ คือ

โสคราตีส เขาสอนโดยการตั้งคำถามเกี่ยวกับชีวิตและจริยธรรม สิ่งดีและสิ่งชั่ว วิธีการสอนแบบนี้จึงเรียกกันว่า Socrates Method เป็นการตั้งคำถามแล้วล้อมเอาคำตอบจากคนอื่น ๆ เพื่อเข้าหาจุดประสงค์อันเป็นความรู้ที่ต้องการให้แก่ผู้อื่น

เพลโต รวบรวมคำสอนของโสกราตีสขึ้นเป็นหนังสือชื่อ Dialogue ส่วนตัวเองแต่งหนังสือชื่อ Republic (อุดมรัฐ) นอกจากนี้เขายังเป็นผู้ก่อตั้งโรงเรียนอะเคเดมี (Academy)

อริสโตเติล สนับสนุนหลักความยุติธรรมตามส่วน (Distributive Justice) และเสนอให้ใช้กฎหมายเป็นหลักในการปกครองเพราะเชื่อว่ากฎหมายเกิดจากเหตุผลของคนส่วนใหญ่ในสังคม

ความเจริญทางวิทยาการ

อริสโตเติล - บิดาแห่งรัฐศาสตร์

เฮโรโดตัส - บิดาแห่งประวัติศาสตร์

ฮิปโปเครติส - บิดาแห่งการแพทย์

ยูคลิด - บิดาแห่งเรขาคณิต

อาร์คิมิดีส - ค้นพบความถ่วงจำเพาะ คานาคิดคานงัด

ปโตเลมี - เสนอทฤษฎีการหักเหของแสง เขียนตำราทางดาราศาสตร์ วางหลักการทำแผนที่

กาเลน - เป็นผู้สังเคราะห์ชีววิทยากับการแพทย์เข้าด้วยกัน และแต่งตำราทางการแพทย์

อารยธรรมโรมัน

ได้รับสมญาว่าเป็น เจ้าแห่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียน เป็นรัฐที่มีอำนาจยิ่งใหญ่ที่สุดในโลก ได้รับความเจริญมาจากกรีก แล้วนำมาปรับให้เข้ากับวิถีชีวิตแบบ โรมัน และส่งต่ออารยธรรมดังกล่าวสู่โลกตะวันตก

การเมือง :- แบ่งเป็น ๒ ระยะ

๑. ระบอบสาธารณรัฐ เริ่มตั้งแต่ ๕๐๘ ปีก่อน ค.ศ. จนถึงสิ้นสุดเมื่อปี ๒๗ ก่อน ค.ศ.

๒. ระบอบจักรวรรดิ เริ่มเมื่อ ๒๗ ปีก่อน ค.ศ. และสิ้นสุดลงเมื่อจักรวรรดิโรมันพินาศ

ปัจจัยเกื้อหนุนความมั่นคงของจักรวรรดิโรมัน

- แสนยานุภาพทางทหาร
- ระบบถนน
- หน่วยราชการที่มีประสิทธิภาพ
- การใช้จ่ายเงินเหรียญประเภทเดียวกัน
- การใช้ภาษาร่วมกัน
- การให้สิทธิความเป็นพลเมืองโรมันอย่างกว้างขวาง

เหตุแห่งความเสื่อมของจักรวรรดิโรมัน

- การเกณฑ์ทหารจากชาติอื่น เช่น เยอรมัน ทำให้ไม่มีความจงรักภักดีต่อโรม
- ระบบการสืบอำนาจของจักรพรรดิมีปัญหามากขึ้น

- ระบบบริหารอ่อนแอลง
- ปัญหาเศรษฐกิจ
- ด้านสังคม เกิดกาฬโรคครั้งใหญ่
- การเผยแพร่ศาสนาคริสต์ ทำให้ขาดความเป็นเอกภาพทางความคิดความเชื่อ
- การรุกรานของอนารยชน โดยเฉพาะเยอรมัน

ความเจริญทางศิลปวิทยาการ

- กฎหมายโรมัน ระบบกฎหมายโรมันกลายเป็นแม่แบบของกฎหมายยุโรปในสมัยต่อมา เช่น ฝรั่งเศส อิตาลี สเปน โปรตุเกส
- ด้านประติมากรรมและสถาปัตยกรรม เน้นที่ประโยชน์ใช้สอยและความแข็งแรงถาวร สถาปัตยกรรมเด่นๆ ได้แก่ โฟรัม (Forum) โคลอสเซียม วิหารแพนเธออน ประตูดัชชี่ ท่อส่งน้ำ
- ภาษาลาติน เป็นภาษาทางการของคริสตศาสนา เป็นต้นกำเนิดของภาษาตระกูลโรมานซ์ อันได้แก่ ภาษาฝรั่งเศส อิตาลี สเปน โปรตุเกส
- วรรณคดี มีลักษณะเด่นด้านการสั่งสอน เน้นเรื่องศีลธรรมจรรยา

เอกสารอ้างอิง

- นันทนา กปิลกาญจน์. ๒๕๕๐. ประวัติศาสตร์และอารยธรรมโลก. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๐. อารยธรรม. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คำถามท้ายบท

๑. การปกครองแบบประชาธิปไตยถือกำเนิดขึ้นที่นครรัฐ _____
๒. สิ่งใดที่ถูกเปรียบว่าเป็นเสมือน “เครื่องมือที่มีชีวิต” ในสังคมกรีกโบราณ _____
๓. อารยธรรมเฮลเลนิสต์มีลักษณะ _____
๔. ชาวโรมันให้กำเนิดการปกครองระบอบ _____
๕. สิ่งก่อสร้างเด่นๆของโรมันได้แก่ _____
๖. ยกตัวอย่างมรดกที่สำคัญของชาวโรมันมาอย่างน้อย ๓ อย่าง _____
๗. บอกสาเหตุแห่งความเสื่อมของจักรวรรดิโรมันมา ๓ ประเด็น _____